

[Länk till webbversion](#)

Utformning, grafisk profil och mallar

Här får du stöd vid utformning av en skylt. Här finns också den grafiska profilen som gäller för skyltar i skyddade områden som natur- och kulturresevat. Vägledningen ger råd om grafisk formgivning och innehåller skyltmallar.

Syftet med den grafiska profilen är att skapa ett gemensamt utseende för skyltar i natur- och kulturresevat. Det skapar en igenkänning. Den grafiska profilen är också genomarbetad med fokus på tillgänglighet. Detta gör arbetet med att ta fram skyltar enklare.

Sidan vänder sig till

Sidan vänder sig framförallt till dig som formger och skapar skyltar om exempelvis natur- eller kulturresevat. Även andra som jobbar med kommunikation om skyddade områden kan ha nytta av vägledningen.

Bra att veta

Den grafiska profilen och mallarna bygger på Länsstyrelsernas visuella identitet men kan också användas av andra som arbetar med skyltar i skyddade områden natur. Råden om formgivning bygger på erfarenhet och forskning om tillgänglighet och hur besökare tar till sig information. Den gäller inte för nationalparker, de har en egen grafisk profil.

Hitta på sidan

Detta är webbsidans innehållsförteckning. Sätt rubriknivå 1 på dina avsnitt och uppdatera tabellen innan du skickar underlaget.

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR EN LYCKAD UTFORMNING	3
UTFORMA EN SKYLT	4
SKYLTENS TEXT	9
BILDER	11
PIKTOGRAM	14
KARTOR	16
FOLDRAR	20
GRAFISK PROFIL OCH MALLAR	21
HITTA VIDARE	22

Förutsättningar för en lyckad utformning

Ha en tydlig planering innan utformning påbörjas

Innan en skylt börjar utformas är det viktigt att först ha sett över behovet av skyltar och planerat för skyltningen inom ett område. Vilket syfte, funktion och typ av skylt som behövs kommer påverka utformningen. Ofta har detta planerats i en skyltplan.

Mer stöd kring planering av skyltar och skyltplan:

[Att skylta i skyddad natur](#)

Utgå från besökaren

Informationsskyltar är ett viktigt verktyg och en viktig metod för att kommunicera med besökare. De kan berika upplevelsen av området. Skyltarna ska i första hand utgå från besökarens behov. De ska vara lätta att förstå för en bred allmänhet.

Genom att ha kunskap om vilka som besöker ett område kan skyltningen bli bättre. Redan innan en skylt börjar utformas behöver skyltens målgrupp vara bestämd.

Ta fram målgrupp

Om målgrupp inte är klargjord finns stöd i arbetet för att tydliggöra målgrupper. Det finns inom följande vägledning:

[Kommunikation och skyltning i skyddade områden](#)

[Att skylta i skyddad natur](#)

[Naturvägledning, att kommunicera om natur](#)

Utgå från platsen

Skyltningen bör också knyta an till platsen. När den fungerar som en bildtext till landskapet kan den nå fram på ett bättre sätt. På så sätt förstärker skylten och förtydligar det som finns i miljön.

Ytterligare faktorer att tänka på kring placering av skylt finns det vägledning finns i avsnittet "Att tänka på när du placerar skylten" här:

[Att skylta i skyddad natur](#)

Utforma en skylt

Arbeta tillsammans med andra

För att ta fram en så bra skylt som möjligt är det viktigt att samarbeta när skylten ska tas fram. Låt såväl grafisk formgivare som kommunikatör, textproducent, kartproducent och förvaltare arbeta tillsammans. De olika perspektiven och kompetenserna lyfter skylten.

Gör urval och välj element

Begränsa mängden information genom att göra ett tydligt urval. Dels utifrån typ av skylt, dels utifrån målgrupp och syfte med skylten. Fokusera på den information som är viktigast att förmedla till besökaren på platsen. Är det hur besökaren ska navigera i området? Är det om besökare får cykla i den delen av området?

Ta stöd av skyltplanen (om den är framtagen) som bland annat tydliggör målgrupp, behov av skylt, typ av skylt på en viss plats och vad som bör uppnås med informationen. Är målgrupp inte framtagen bör det göras.

Tänk på:

- vilka frågor besökaren har på platsen,
- vad som är viktigt för förvaltaren att förmedla,
- vad som förmedlas inom andra kommunikationskanaler och hur dessa kompletterar varandra.

VÄLJ ELEMENT

När du har gjort ditt urval kan du välja vilka element som du kan välja på skylten. Elementen är skyltens olika delar.

På skyltar i skyddade områden är följande element viktiga:

- bilder som illustrationer eller fotografier
- karta/kartor
- text
- piktogram
- grafik och logotyp.

Att välja element handlar om att reflektera över hur skylten bäst förmedlar informationen. Vilken information kan bäst förmedlas genom text och vilken passar bättre som illustrationer?

Ta stöd av skyltens funktion när du väljer ut vilka element du vill ha med. Funktionen är avgörande för vilken typ av skylt som ska tas fram. På entréskylt som presenterar hela området är en stor karta ett viktigt element. På en skylt som istället berättar om betesdjur i ett område är piktogram viktigt.

Underlätta läsningen för besökaren

Flera olika aspekter påverkar hur väl en besökare kan ta till sig informationen på en skylt. Här är några av aspekterna som är viktiga att ha med sig i arbetet.

EN TYDLIG VISUELL HIERARKI

- Den visuella hierarkin beskriver i vilken ordning besökaren uppfattar skyltens olika delar och vad som upplevs som viktigast.
- Skapa en tydlig struktur med rubrik, ingress, brödtext och mellanrubriker hjälper läsaren att sortera informationen. Gör så att de olika typerna av text ser olika ut.
- Placera gärna den viktigaste informationen i skyltens övre vänstra hörn. Ögat börjar ofta läsa i skyltens övre vänstra hörn, därför kan den viktigaste informationen placeras där.
- Tips: Genom att kisa mot skylten kan du se vilket element som framträder tydligast – det är ofta där besökaren börjar läsa.

EN RÖD TRÅD

- Låt skyltens olika element samspela och belysa samma tema. Temat sammanfattar vilket som är ditt övergripande budskap med skylten.
- Temat kan beskrivas som en eller två meningar. Följande meningar är exempel på ett tema: “Ängen är full av spännande samarbeten mellan insekter och blommor. Därför riskerar mer än en art att minska i antal om en annan blir mer sällsynt.”
- Tips: Bestäm ditt tema genom att avsluta den här meningen: “När våra besökare går härifrån skulle vi vilja att de tänker/känner/inskräver att ...”. Välj vilken typ av text eller bilder som kan hjälpa dig att förmedla temat. Uppmuntra besökaren att titta, lyssna, känna eller lukta. Väck intresse genom att ställa oväntade frågor eller göra oväntade liknelser. Ha ett interaktivt element där besökaren exempelvis kan känna på ett material eller titta ut genom ett rör. Sträva efter att skylten ska nå både hjärna, hjärna och hand.

TILLGÄNGLIGHET

Oavsett metod att kommunicera och förmedla information på är fokus på tillgänglighet och universell utformning viktigt. Allt från hur stor skylten är till hur texten är skriven påverkar hur tillgänglig en skylt är. Därför behöver tillgänglighet vara en central del i hela processen med att ta fram en skylt. Den grafiska profilen och mallarna har i grunden utformats med det fokuset. Fokus ligger bland annat på att arbeta med korta, enkla och intresseväckande texter samt använda tydliga bilder som ger skylten en extra dimension.

Det finns bra vägledning på flera håll för hur du kan arbeta fram tillgängliga texter. Det utifrån till exempel typsnitt, ordval och meningsuppbyggnad. Några användbara verktyg och länkar är:

- Läsbarhetsindex som är ett mått på en texts svårighetsgrad. Meningar testas och kan förenklas och förbättras utifrån hur lätt eller svår en text är.

[Lix-räknare \(lix.se\)](http://Lix-räknare(lix.se))

- Myndigheternas skrivregler som innehåller stöd kring att skriva klarspråk, hur man arbetar med text och form men även vanliga språkfrågor upp som

stavning, avstavning, böjning, ordbildning, stor och liten bokstav, förkortningar med mera:

- [Myndigheternas skrivregler \(isof.se\)](http://isof.se)

Tips: Läs Handboken för tillgängliga natur-och kulturområden.

Läs mer om naturvägledning och tema

[Naturvägledning, att kommunicera om natur](#)

Skapa en engagerande skylt

Besökaren är på väg ut i området och vill ofta snabbt få till sig informationen. Det kan därför vara svårt att skapa skyltar som engagerar och blir lästa.

En person lägger i genomsnitt 45 sekunder på att läsa en skylt.

På den tiden hinner en läsare läsa ungefär 200 ord. De flesta skyltar behöver inte heller vara längre än så. På entréskyltar kan det dock behövas något längre texter och då framförallt i områden med många leder och upplevelser.

GÖR SKYLTEN LÄTT ATT TA TILL SIG

Det finns olika metoder att använda för att skapa en skylt som är lättare att ta till sig för besökare. En metod som används inom kommunikation och i skapandet av utställningar är den så kallade 3-30-3 regeln.

Den beskriver att du har 3 sekunder på dig att fånga läsaren, 30 sekunder på dig att engagera och totalt 3 minuter att förmedla hela din berättelse. Det här gäller framförallt på entréskyltar. Kortare temaskyltar eller platsspecifika skyltar som lyfter föreskrifter på en speciell plats i området ska ofta inte ha en text som tar längre tid än 30 sekunder att läsa. Kontrolläs din skylt och se hur lång tid det tar att läsa olika delar.

Tänk på att alla typer av skyltar i ett område på ett eller annat sätt hänger ihop med varandra och förstärker berättelsen eller upplevelsen i sin helhet. Varje skylt kan därmed inte medföra 3 minuters läsning. Det kommer bli alldeles för mycket. Prioritera det som ska berättas om på rätt plats och på rätt typ av skylt.

EXEMPEL PÅ ETT SÄTT ATT DISPONERA DITT INNEHÅLL PÅ EN SKYLT

Förmedla ditt huvudbudskap på tre sekunder

1. Använd stora bilder.
Illustrationer, fotografier eller kartor fångar intresset. De är ofta uppskattade av besökarna. Låt dem hjälpa till med berättandet. På en entréskylt är en stor karta ett viktigt element för besökaren.
2. Arbeta med rubriken
Låt den förmedla ditt huvudbudskap och vara intresseväckande. Formulera den som en fråga eller lyft något särskilt spännande. Ett exempel på en rubrik kan vara "Med nätet som ballong - så gör spindlar för att flyga". Rubriken förmedlar då både information och lockar till mer läsning.

Engagera läsaren på 30 sekunder

1. Sammanfatta din text med en ingress.
Den beskriver vad din skylt handlar om, summerar och lockar till mer läsning. Tänk på att en läsare slumpmässigt kan välja vad de läser. Bildtexter, rubriker och faktarutor blir ofta mer lästa än brödtexter.
2. Använd mellanrubriker.
Mellanrubriker kan vägleda och ge kort information. Fokusera på två eller tre huvudpunkter som fördjupar skyltens tema. Om skylten handlar om hur spindlar kan sprida sig i luften kan mellanrubrikerna berätta mer om det. Exempel kan då vara "flyger för att hitta eget hem" och "kan ta sig många mil".

Berätta om hela området/hela ditt tema på 3 minuter (framförallt aktuellt på större entréskyltar)

1. Kombinera olika element.
På tre minuter läser en person ungefär 750 ord. De flesta skylttexter bör dock vara betydligt kortare än så. Tänk på att besökaren ska kunna ta till sig allt från brödtext till illustrationer och karta på tre minuter.
2. Prioritera och renodla din skylt.
Förenkla ditt innehåll. Försök att begränsa antalet olika element till max sju stycken på en större entréskylt. Här räknas brödtext, bildtexter, karta, illustrationer, föreskrifter, översättning och faktarutor alla som varsitt element. Ofta är färre element att föredra över många.
3. Erbjud fördjupning via webb, folder eller andra skyltar. Genom att din skylt har en qr-kod och hänvisning till en webbsida kan intresserade besökare få mer information. Webbsidan kan exempelvis erbjuda mer text, fler bilder, ljudguidning, digital folder, interaktiva moment eller filmer.

Checklista för utformning av skyltar

Nedan finns en checklista med rekommendationer per område:

SKYLTENS INNEHÅLL

- Utgå från besökaren och platsen. Vilka frågor har besökaren på platsen där skylten sitter?
- Låt skylten ge en extra dimension till platsen. Exempel: En skylt vid en gammal ek kan visa hur det ser ut inuti eken.
- Förenkla innehållet. Välj ut det viktigaste. Arbeta med korta och intresseväckande texter och illustrationer.

SKYLTENS HIERARKI/STRUKTUR

- Låt innehållet ha en röd tråd/ett tydligt tema. Temat sammanfattar vilket som är ditt övergripande budskap med skylten.
- Dela upp texten i rubrik, ingress, bildtexter och eventuell brödtext. Visa textens struktur genom att formatera den på olika sätt, exempelvis genom att fetmarkera rubriker.

ENGAGERA MED DIN SKYLT

- Fånga skyltens tema med en intresseväckande rubrik. Exempel: "Seglaren som sover i luften"

Skyltens text

Textens läsbarhet

Här hittar du generella råd på hur texter på skyltar kan bli mer läsbara.

SKAPA EN HIERARKI

Hjälp läsaren att hitta var den ska börja läsa genom att dela upp din text i en hierarki där varje typ av text har ett annorlunda grafiskt utseende. Ofta skiljer storleken eller tjockleken på texter sig åt mellan olika delar. Gör det lätt för läsaren att se var den ska börja eller sluta.

En hierarki i en text kan till exempel bestå av:

- En rubrik i större storlek än resten av texten. Rubriken sammanfattar innehållet och/eller väcker nyfikenhet om vad skylten handlar om.
- En ingress som sammanfattar vad texten handlar om.
- En brödtext med mellanrubriker.
- Bildtexter/faktarutor.

Många skyltar har betydligt mindre text där det till exempel bara finns rubrik, ingress och bildtext.

FRASANPASSAT RADFALL

Texter på skyltar i skyddade områden ska nå en bred målgrupp och vara lätta att förstå. Använd klarspråk och skriv så att mottagen förstår oavsett förkunskap. Läsbarhetsverktyget Lix kan vara till hjälp för att anpassa texten.

Skriv gärna med frasanpassat eller frasriktigt radfall. Det är ett sätt att arbeta för att göra texten mer lättläst. Det innebär att texten byter rad på ställen där det är logiskt i texten. Läs gärna din text högt för att se hur textens flöde är.

Checklista

Rekommendationerna på typsnitt, storlek och radavstånd är framtagna i samarbete med experter på tillgänglighet.

TECKENSNITT

- Sans serifer
- Open Sans Bold för rubrik
- Open Sans Regular för brödtext
- Undvik kursiv stil.
- Undvik också att skriva med enbart versaler.

JUSTERING AV TEXT

- Vänsterjusterad text med ojämn högermarginal
- Undvik centrerade texter i löpande text. Centrerade rubriker fungerar.
- Tänk på att inte avstava ord.

- Skriv gärna med frasriktigt radfall.

RADLÄNGD

- 55-75 tecken (inklusive blanksteg)

LÄNGD PÅ STYCKE

- 3-5 meningar

TECKENSTORLEK

- 12 mm/meter i läsavstånd vilket motsvarar cirka 34 pt/meter läsavstånd
- Exempel: En skylt där besökaren kan komma nära och läsa den på en halvmeters avstånd kan ha $34/2=17$ pt som minsta storlek på text. På kartor kan dock texten behöva vara mindre än så. Beroende på kontrast mot bakgrund på kartan kan 12 pt vara ett riktmärke.

RADAVSTÅND

- 1,3 gånger textstorlek i punkter
- Exempel: En skylt där besökaren kan komma nära och läsa på en halvmeters avstånd kan ha 17 pt som minsta storlek på text. Det ger ett radavstånd på $17*1,3=22,1$ pt

FÄRG PÅ TEXT

- För skyltar i naturmiljö rekommenderar vi i möjligaste mån svart text på vit bakgrund.

PUNKTSKRIFT

- På exempelvis wc-skyltar och vid källsortering rekommenderar vi punktskrift. Där ger det konkret orienteringsstöd.
- För större informationsskyltar och kartor rekommenderar vi inte omfattande användning av punktskrift. I dessa fall är det mer effektivt att komplettera med en qr-kod som leder till en fullt tillgänglig webbsida där det exempelvis finns en audioguide.

TONALITET

I naturvägledningen finns stöd kring tonalitet:

[Naturvägledning, att kommunicera om natur](#)

Bilder

Bildernas betydelse

Illustrationer och fotografier är det som fångar uppmärksamheten hos den som ser en skylt. Många minns också bilder bättre än de minns texter. Därför är de viktiga element på skyltar. Det är också viktigt att bilderna har ett syfte och bidrar till skyltens berättande.

I vägledningen använder vi ordet "bilder" som ett samlingsbegrepp för illustrationer och fotografier. AI-genererade bilder eller illustrationer bör vanligtvis inte användas på informationsskyltar. Dels för att det är viktigt att värna fotografers och illustratörers arbete och dels för att det kan bli missvisande bilder.

Bilder är viktiga för skyltens tillgänglighet. De kan

- kommunicera till fler och andra målgrupper
- korsa språkbarriärer
- förklara och förtydliga skyltens tema
- förmedla en stämning som förstärker skyltens budskap.

Reflektera tidigt över vilken information på skylten som passar bättre som en bild än som text. I många fall kan en bild ihop med grafik eller bildtext ersätta en del av brödtexten.

När bilden samspelar med texten kan skylten bli mer ihågkommen än den blir annars. Om texten exempelvis fokuserar på ett samiskt kulturlandskap och hur det förändrats över tid kan en illustration utformad som en tidslinje skapa fördjupad förståelse.

Fotografier

Fotografier kan till exempel användas för att:

- belysa ett områdes värden för exempelvis friluftsliv eller biologisk mångfald
- ge ett nytt perspektiv på landskapet genom till exempel historiska bilder eller flygbilder.

Arbeta gärna med en blandning av olika typer av bilder. Ibland passar ett artporträtt bra ihop med detaljbilder av djuret eller växten. I andra fall kan fotografier av besökare i ett område kombineras med landskapsbilder av större vyer.

Tänk på att:

- inte använda AI för att ta fram fotografier
- du behöver ha tillstånd när du använder bilder på personer
- bilder på besökare bör representera alla typer av besökare
- sträva efter att använda naturfotografier som är tagna med hänsyn till naturen. Vid upphandling av foton bör det vara ett krav att använda autentiska bilder som är tagna på ett fotoetiskt sätt. Det innebär till exempel att naturfotografier tagits med hänsyn till naturen.

Illustrationer

Illustrationer kan till exempel användas för att:

- förklara processer som kretslopp i landskapet
- visa historiska skeenden
- ge en humoristisk eller lekfull tolkning med hjälp av tecknade serier.

Illustrationer kan precis som fotografier ha många olika uttryck/manér.

I det material som är tillgängligt för länsstyrelser finns siluettbilder av olika djur och växter. Det kan vara ett effektivt grafiskt komplement till andra mer detaljerade artporträtt.

En siluettbild i kombination med en större siffra kan till exempel vara ett sätt att lyfta fakta på ett effektivt sätt.

Siluetter kommer att kunna laddas ner via avsnittet Material för nedladdning.

Checklista för bilder på skyltar

BILDER OCH RÄTTIGHETER

- Använd inte AI-genererade bilder.
- Ha god kännedom om vilket avtal som finns för bilderna. Ta stöd av jurister eller den som tecknade bildavtalet
- Ha kunskap om vad som gäller kring upphovsrätt och publicering av foto eller bilder. Läs exempelvis på Patent och registreringsverkets hemsida.
- Se till att du vet vad som gäller för bilder på besökare. Finns det avtal där personerna på bilderna godkänt att bilderna får användas? Vilka regler finns det internt för användning av personbilder?

HA MÅLGRUPPEN OCH PLATSEN I ÅTANKE

- Välj bilder utifrån vilken skyltens främsta målgrupp är och efter vilken information som bäst förmedlas med bilder.
- Var medveten om vilka stereotyper som finns och hur bilderna framställer det.
- Välj bilder med omsorg. En del platser eller arter i området kanske inte ska lyftas på bilder? Det för att minska risk för slitage eller störning.
- Olika typer av bildspråk/stilar på fotografier och illustrationer kan tilltala olika målgrupper.
- Exempel: Illustrationer på skyltar i en sagostil kan ha ett mer lekfullt utseende i jämförelse med skyltar som ska ge en mer verklighetstrogen bild

TILLGÄNGLIGA BILDER

- Använd bilder med god skärpa. Mellan 200-300 pixlar per tum kan vara ett riktmärke för skyltar som besökaren läser på ungefär en till två meters avstånd.

- Undvik att ha texter på bilder. I vissa fall kan till exempel en bildtext läggas på en färgad platta på foton.
- Skriv en bildtext som ger mervärde men också beskriver bildens utseende på ett övergripande sätt. Ett exempel på en sådan bildtext kan vara:
"Kvilleken är verkligen enorm! Den grova stammen har en omkrets på 14 meter. Den är så stor att den nästan ihåliga stammen faktiskt använts som redskapsförråd."
- Använd bilder som är enkla och förstå, har ett tydligt motiv och inte är för komplexa. Det kan försämra tillgängligheten.
- Välj illustrationer med tydliga kontraster.

LÅT BILDEN GE MERVÄRDE

- Sträva efter att visa mer än det uppenbara. Väck intresse.
- Använd bildens motiv i din layout. Tittar personen/djuret åt ett håll? Använd det för att leda betraktarens blick på skylten.
- Exempel: Lyft oväntade detaljer i landskapet eller visa en historisk bild av hur landskapet sett ut.

Piktogram

Piktogrammens funktion

Ett piktogram är en symbol eller ett skrivtecken. Det kan till exempel användas för att visa vägen till en toalett eller visa var det finns utsiktstorn.

Piktogrammen är särskilt viktiga ur ett tillgänglighetsperspektiv. De kan överbygga språkbarriärer och underlätta för alla.

Ibland kan piktogram också vara taktila. Det innebär att själva piktogrammet är upphöjt och går att känna för de med synnedsättningar. Myndigheten för tillgängliga medier rekommenderar dock inte att piktogram ska användas för att läsas taktilt. Det eftersom de ofta kan bli för svårlästa.

I skyddade områden används piktogram som en ersättning för text på till exempel ett dass. När symbolen är välkänd, som den symbol som finns för toaletter, behöver den inte kompletteras med text.

Ibland behöver dock piktogrammet av tillgänglighetsskäl också kompletteras med text. Det gäller till exempel om:

- symbolerna är mindre välkända
- det behövs mer information intill piktogrammet som till exempel förklarar vart en cykelled går.

Ibland kan piktogram kompletteras med punktskrift, tex om piktogrammet sitter på dörren till ett dass.

VÄLJ VÄLKÄNDA SYMBOLER

Det är viktigt att välja välkända symboler. Använd piktogram som är beprövade och spridda. Att ta fram egna piktogram kan vara en utmaning och rekommenderas inte i första hand.

Under “Material för nedladdning” finns det piktogram som är fria att använda. Vid önskemål och behov om nya piktogram kontakta kundtjänst för vidare kontakt med handläggare på Naturvårdsverket.

TILLGÄNGLIGA PIKTOGRAM

På alla skyltar är det viktigt att piktogrammet kontrasterar mot bakgrunden och på själva symbolen mot bakgrunden. Exempelvis på en entréskylt där piktogram ofta används på eller vid kartan.

Det är också viktigt att inte använda för små piktogram på skyltar. Hur stort piktogrammet ska vara beror på hur nära besökaren kan komma skylten. Det skiljer sig så klart åt om piktogrammet ska finnas på en entréskylt eller en vägvisande skylt. En riktlinje kan vara att ett piktogram ska ha en minimistorlek på 15 mm x 15 mm. Ofta kan dock upp mot 30x30 mm vara att föredra. Så här kan man tänka – exempel: Är piktogrammet med som symbol på en ledskylt som läses på fem meters håll ska skylten ha följande höjd $5 \times 15 = 75$ mm.

Checklista

TYP AV PIKTOGRAM

- Utgå från piktogram som är välkända och välanvända. Då ökar möjligheten till igenkänning.
- Den grafiska profilen innehåller nedladdningsbara piktogram i de färger vi rekommenderar.
- Undvik helst att skapa egna piktogram. Vid önskemål och behov om nya piktogram kontakta kundtjänst för vidare kontakt med handläggare på Naturvårdsverket

TILLGÄNGLIGA PIKTOGRAM

- Piktogrammet har en tydlig kontrast mot den omgivande skylten.
- Undvik att ha för små piktogram på skyltar. Hur stort piktogrammet ska vara beror på hur nära besökaren kan komma skylten.

Kartor

Kartans funktion

På skyltar i skyddade områden är kartor ofta det som besökare efterfrågar allra mest. De ska göra det lättare för besökaren att få en överblick och hitta rätt. Låt därför kartan få ta stor plats på skylten för att göra det lättare för besökaren att ta till sig informationen.

Kartor finns framför allt på entréskyltar men kan även vara aktuella på andra skyltar. En historisk karta kan till exempel ge mervärde till en skylt i en välbesökt del av ett område.

Kartan hänger ihop med resten av informationen på skylten. Det bör vara enkelt för läsaren att koppla ihop såväl illustrationer som text med kartans information. Genom att exempelvis markera ut vilken del av området som det finns särskilt mycket vårblommor i kan besökaren lättare få en fördjupad förståelse av områdets värden och lättare hitta rätt. Knyt gärna ihop texten med specifika platser på kartan. Berätta gärna vad besökaren kan uppleva på olika platser. Det kan till exempel göras med hjälp av piktogram på kartan eller med en text kopplad till en specifik del av kartan.

För att ta fram en tydlig karta över ett område är det viktigt att det finns ett bra samarbete mellan förvaltare, formgivare, textproducent och den som utformar kartan.

VISA DET VIKTIGASTE

Generellt ger kartor i skyddade natur- och kulturområden en översiktlig bild över ett område. Sällan bort information som inte är viktig. Lyft de platser och den information som är mest relevant för besökaren.

LÅT KARTANS SYFTE STYRA URVALET

Utgå från kartans målgrupp, syfte och funktion när kartan ska tas fram. Välj vilken information, utformning på karta och vilken skala som passar bäst för att hjälpa besökaren. Ska kartan framförallt fokusera på var olika vandringsleder går? Då kan kartan visa terrängen på olika leder och viktiga målpunkter längs leden. Ofta påverkar kartans utformning också hur resten av skyltens layout kommer se ut.

Kartans syfte och funktion är att:

- ge en överblick över området
- hjälpa besökaren att orientera sig i området,
- visa besökaren var den är i området,
- tydliggöra området eller delar av området som är särskilt intressanta att besöka och knyta ihop de natur- och kulturupplevelser som finns med var de ligger i området.
- visa friluftsanordningar, leder, målpunkter
- illustrera viktig information för besökaren, såsom tillträdesförbud och föreskrifter. Förenkla för en besökare att 'göra rätt'.

- leda besökare (tillsammans med lederna) runt i ett område och till upplevelser

Eftersom skyltar i skyddade områden generellt riktar sig till en bred målgrupp behöver också kartan göra det. Det ska vara enkelt för alla som kommer till området att orientera sig efter kartan.

Kartornas utformning

Kartor till skyddade områden kan framför allt delas upp i översiktskartor och detaljkartor.

ÖVERSIKTSKARTOR

Översiktskartan visar området i sin helhet. Det är den vanligaste kartan som används. För att göra kartan tydlig kan information ibland behöva förenklas. Vandringsleder som är väldigt krokiga kan till exempel rätas ut för att bli enklare att visa.

En översiktskarta bör innehålla följande grundinformation:

- det skyddade områdets gränser,
- skyltens plats, tydligt utmärkt med en röd punkt med svart streck runt – den röda pricken kan också vara en popnit som borrar fast i skylten och därmed blir en upphöjd röd prick som också går att känna,
- skalstock, norrpil och en teckenförklaring som tolkar den viktigaste informationen i kartbilden med hjälp av till exempel piktogram,
- grundläggande naturförhållanden; öppen mark, skog och vatten,
- anläggningar för service och tillgänglighet som stigar, parkeringsplatser, toaletter, eldplatser, sopställ och liknande,
- viktigare attraktionspunkter som utsiktspunkter eller liknande
- eventuella tillträdesförbud.

LÄGG IN EXEMPELKARTA FRÅN KRISTINA

Kommenterad [OL1]: Se text

DETALJKARTOR

En detaljkarta innehåller samma grundinformation som översiktskartan. Den visar dock ett utsnitt av ett område. Den visar också tydligt var detaljkartans område ligger i det större området.

Detaljkartan visar en särskilt intressant del av området där besökaren behöver få mer information. Det kan till exempel vara en del av ett område där flera vandringsleder går eller det finns många friluftsanordningar. Den kan också till exempel ge en mer detaljerad bild av var det finns kulturlämningar eller hur topografin ser ut.

BILD PÅ EXEMPELKARTA (popp upp pdf)

Kommenterad [OL2]: Se text

Andra typer av kartor

Även andra typer av kartor kan vara aktuella i skyddade områden.

I områden med många välbesökta leder kan en så kallad linjekarta visa vilka olika stoppunkter som finns längs en led. Linjekartan ger då en snabb överskådlig bild av leden. Det kan vara ett bra komplement till en översiktskarta och kan användas på flera platser av en led.

BILD PÅ EXEMPELKARTA

Kommenterad [OL3]: Se text

TILLGÄNGLIGA KARTOR

Det finns inga tydliga krav i lagstiftning kring tillgänglighet för kartor på skyltar. Däremot gäller exempelvis den internationella standarden WCAG 2.1 (Web Content Accessibility Guidelines) för digitala kartor (för navigering). Men följande punkter är viktiga rekommendationer för kartor på skyltar:

- Logisk struktur och tydlig orientering ("du är här")
- Begränsa mängden information. Lyft fram det viktigaste (t.ex. huvudvägar, entréer, målpunkter)
- Använd konsekvent symbolik och undvik detaljrikedom och plottrighet som inte är nödvändiga för besökaren.
- Enkla, igenkännbara och standardiserade symboler. Förklara alltid symboler i en tydlig teckenförklaring. Kartans symboler ska matcha markeringar i terrängen
- Hög kontrast mellan bakgrund och objekt
- Använd inte bara färg för att förmedla information för exempelvis en led. Kombiner färg med mönster, linjetyper eller ikoner som återspeglas i ledmarkeringar på leder. Tydliggör gärna ledens längd.
- Följ rekommendationer kring text och typsnitt enligt Myndigheternas skrivregler
- Visa gärna landmärken som syns i verkligheten: sjöar, höjdryggar, broar, vindskydd
- Testa gärna kartan innan färdigställande på relevant målgrupp

En karta på en skylt får gärna kompletteras med digital information. För de som söker information om tillgänglighet i ett område inför ett besök är det viktigt att det finns aktuell information. Det kan till exempel vara i form av bilder på en vandringsled eller en kortare redogörelse av exempelvis underlaget på en led och lutningen. En film som visar vandringsleden kan också vara ett alternativ.

Checklista för framtagning av kartor

URVAL AV INNEHÅLL

- Gör ett urval av vad din karta ska visa. Sällan om du har mycket information.
- Utgå från målgruppen och syftet med kartan. Vad är viktigast att visa?
- Förenkla/generalisera delar av kartan som kan vara svårtolkade.
- Exempel: För krokiga vägar kan rätas ut för att vara enklare att förstå.

- Exempel 2: När många anordningar för friluftsliv finns samlade på en liten yta kan piktogrammen samlas utanför kartan och kopplas till rätt plats med en pil.

TECKENFÖRKLARING

- Välj ut vad som är viktigt att visa i teckenförklaringen.
- Välj bort onödig information för att förenkla teckenförklaringen.
- Exempel: Behöver markslag redovisas?

TEXT

- Lägg till text manuellt i slutet.
- Välj färg på text utifrån vilken färg som kartans bakgrund har. Lägg en färgad platta bakom texten om bakgrunden är mönstrad.
- Kontrastverktyg på internet kan vara till hjälp för att se till så att det blir en bra kontrast mellan bakgrund och text. Sök efter "color contrast check".
- Använd text i storlek 12pt/14 pt om besökaren kan komma nära kartan.
- Placera inte texten på en gränsmarkering utan bredvid den.

TILLGÄNGLIGHET

- Märk ut leder med både olika färger och olika former. Färgen ska inte vara den enda som bär information.
- Exempel: En led i svart behöver också ha en annan typ av form eller tjocklek på linjen i jämförelse med en annan led. Led 1 kan vara utmärkt med en blå streckad linje. Led 2 kan vara utmärkt med en svart linje med prickar.
- Förenkla kartans innehåll. Vilken är den viktigaste informationen? Arbeta inte med för många olika linjer och former.

Foldrar

Foldrar är ofta uppskattade av besökare och kan vara ett viktigt komplement till skyltning och andra delar av kommunikationen. Det gäller framförallt i mer besöksintensiva områden. Om foldrar produceras är det bra att de också finns tillgängliga digitalt och då är tillgänglighetsanpassade. I nuläget finns det ingen framtagen mall för foldrar. Rekommendationen är att ta inspiration av den grafiska profilens utseende.

Grafisk profil och mallar

Kommenterad [OL4]: Ser ut att fattas en del underlag som ska läggas in här. När jag har hela bilden av filer som ska gå att ladda ner kan sorteringen och rubriker bli tydligare.

Här kan du ladda ner den grafiska profilen och se exempel på skyltar (entré-plastspecifika- och självguidande skyltar), en översikt över siluetter samt en exempelkarta. Observera att nationalparkerna har en egen grafisk profil.

[Ladda ner grafisk profil \(pdf\)](#)

- [Skyltmallar \(zip\)](#)
- [Siluetter \(pdf\)](#)
- [Exempel på karta \(pdf\)](#)

Mer material för nedladdning

INDESIGN-FILER

OFFICEMALLAR

Tillkommer efter att PDF:erna blivit godkända.

PIKTOGRAM

I det nedladdningsbara materialet till den grafiska profilen kommer det finnas nedladdningsbara piktogram som du är fri att använda (precis som tidigare). Det finns också flera standarder med grafiska symboler. Här kan bland annat Svensk standard · SS 30600:2015 nämnas.

EXEMPEL PÅ SKYLTLNING

Hitta vidare

Tillgängliga natur- och kulturområden